

id kokku traagilised eluvapustused

Martin Ahven

NUKKER ALGUS: Peningi mõisa fuajee 2008. aastal.

Aiki Haug

RÕÕMSAD TOONID: Peningi mõis 2023. aastal.

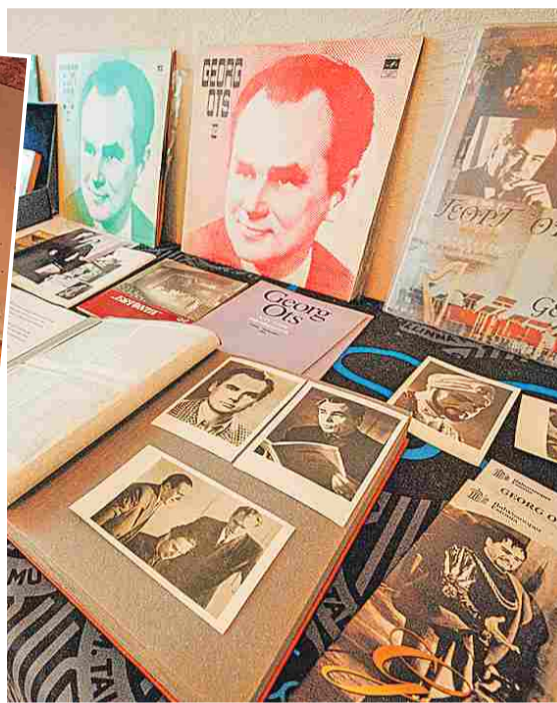

» Ära unista finišisse jõudmisest, vaid püüa päeva. Olen taastanud mõisa nii, kuidas on jaksu ja rahakott lubab.

Arvo Haug

IKKEST LAHTI: Arvo, kes aastatel 1989–1991 oli liidu rahvasaadikute kongressi liige ning 1993–2003 riigikogu kolme koosseisu liige, ütleb, et meie lähiajaloo üks olulisemaid päevi oli 6. september 1991, kui liidu riiginõukogu võttis vastu otsuse „Eesti Vabariigi iseseisvuse tunnustamise kohta“.

GEORG OTSA SAAL: Selle saali väljapaneku taga on ainuisikuliselt Aiki, kes aastatel 1972–2004 laulis Estonia teatri kooris.

Nagu on oluliselt paranenud ka uue mõisniku vahekord kohaliku rahvaga. „Eks nemadki olid algul umbusklikud ega arvanud, et mul õnnestub siin midagi ära teha. Kui vanasti siia jõudsin, jõid mehed mõisa ukse ees õlut ning küsisid, et mida ma siit otsin. Nüüd aga on külarahvaga väga hea klapp. Küla aitab igatpidi. Mõnedki korrad on pargis hein niidetud.“

Rahast olulisem on, et hing heliseks

Kas aga Arvo, saades mõisaomanikuks, andis endale ikkagi aru, kuidas mõis teda vastu võtab? „Olen elukutselt arst, mis tähendab, et olen realist. Sain väga hästi aru, et minu võimalused piirduvad suuresti omaenda tööjõuga. Kõik siin tehtud töösüklid on lõppenud tõdemusega, et olen nii füüsiliselt kui rahaliselt kutu.“

Uus katus ja seinad ükski, kui ülesvuntsitud need ka ei saaks, ei täida mõisat sisuga. Arvo ütleb, et ajastutruud mööblit, põhiliselt 18. sajandist, on ta hankinud erinevaid teid pidi. „Aga mitte ühtegi mööblitükki pole siia muretsetud täishinnaga, täpsustab ta.

Vaadates tänasesse päeva ning ka tulevikku, ütleb Arvo, et Peningis on olemas saal koos korraldada teatriõhtuid ja kontserte. „Nagu näha ühelt teatriplakatil seinal, on siin käinud ja tuleb edaspidigi külla Salme teater Neil Simoni komöödiaga „Päikesepoisid“. Laulukoorid ja orkestrid on siin esinenud. Siin on tähistatud ka sünnipäevi ja pulma-aastapäevi,“ nimetab ta mõningaid mõisas toimunud üritusi. „Nii et suures plaanis on mul aimu, millist rada mööda siin üritustega edasi minna. Pikemas perspektiivis näen Peningit ennekõike kultuurimõisana.“

Praegu toovadki Arvo pea kohale rohkem murepilvi lisaks etapiviisilistele restaureerimistödele mõisa jooksivad kulutused. „Kui on teatrietendus, on valgustatud kogu maja. Aga kujutage ette, kui palju on lühtreid ja lampe terve maja peale kokku. Ühesõnaga, tahan oma naabermaadele, nagu näiteks Kostivere ja Anija pealt eeskujuga võtta, kuidas nad ennast majandavad. Mitte et hakata kohe kasumit teenima, vaid et ma ei peaks siinseid üritusi oma pensist kinni taguma.“

Kohusetundlikkusega kaasnevad tihti ka muremõtted, aga Arvo pole oma sõnul lasknud neil üle pea kasvada. „Nii et üldjuhul olen saanud siit vaid positiivseid elamusi. Rõõmu tuleb tunda ka väikestest asjadest,“ tõdeb ta. „Mäletan, et poisikesena magama minnes küsis isa ikka mu käest, et kas ma midagi head olen teinud. Nüüd selle maja müüride vahel seistes julgen öelda, et olen korda saatanud, mis meeldib mulle ja loodetavasti ka teistele ning iga väiksemgi samm, iga väiksemgi uue näo saanud müürijupp kinnitab, et olen õigel teel.“

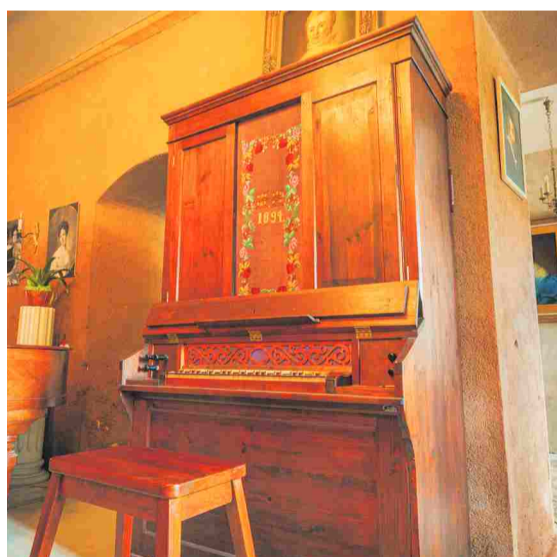
Ma ei kahetse, et olen matnud siia kogu oma vanade motikate ja autode müügist saanud raha. Viimaseid on mul olnud kaheksa tükki. Nüüd on mul uunikumidest alles vaid Overland Willys Whippet, mis on lahtine, puuratatega ja kuuesilindriline tõldauto, ning sellest uhkest iludusest vanale mehele piisab. Peningisse paigutatud rahast on hoopis olulisem, et hing heliseb,“ läheb suur ja ikka veel sitke mees korraga poeetiliseks ja tema silmavaade kuidagi niiskeks.

„Imestan tänaseni, et kuidas esimesed elamused jäid plusspoolele, sest tegelikult oli ikka väga karm. Ma ei tea, kas olin naiivne, armunud endasse või oma otsustesse, aga siinkohal tuletan ma alati meelde ühe oma hea sõbra öeldut, et ära unista finišisse jõudmisest, vaid püüa päeva, ole õnnelik selle üle, mida oled jõudnud täna teha. Olen seda õpetusiva püüdnud järgida ja taastada mõisa nii, kuidas on jaksu ja rahakott lubab. Kui see saab tühjaks, pean pausi, seejärel kogun natuke ja siis läheb ehitamine vaikselt edasi.“

Ka mõisaomanikud pole surematud. Kes Arvo järglastest Peningi pärib ning elu selles edasi viib? „Juba mõisat ostes andsin endale aru, et minu silmad selle täielikku restaureerimist ei näe. Mul on kaks pärijat,“ ütleb Arvo. „Naine ja tütar Merle, kes, olen kindel, mind üle elavad ja kelle kaela jäävad mõisaga seonduvad igapäevaprobleemid. Nii et olen oma tagala kindlustanud,“ muigab ta. „Ent kindlasti on selleks ajaks ka lapselapsed juba sedavõrd suured, et mõni nendest võiks mõisa hea käekäigu vastu suuremat huvi üles näidata.“

EESTI OMA OREL: Peningi mõisa üheks uhkuseks on Eesti meistrite valmistatud orel. Aastaarvu 1894 kandva pilli kõik vileid on tehtud puust ja on neljakandilised.

hu tulevikus kaob kogu tema aeg ja raha.

„Olen lapsest saadik pööranud tähelepanu vanadele asjadele. Mul on olnud õige mitmeid kollektsioone ja on praegugi. Ühe kollektsiooni suhtes olen eriti uhke – mul on 78 kiirusega eestikeelsete šellakplaatide kogu. Grammofoniplaat katab ju ühe osa kõrvaga kuulatavast kultuurist,“ selgitab Arvo. Üpris noorelt hakkas ta korrastama ja seajärel juba koguma vanu mootorrattaid, hiljem ka vanu autosid. Arvo meenutab, et nooruspõlves, 1950. aastate teises pooles, oli tsikkel vaid kolmel Tallinna keskkooli poisil. „Taipasin üpris kähku, kui kiiresti võib motika seljas ühest punktist teise jõuda, sest liiklus oli siis isegi Tallinnas pea olematu. Mäletan, et

fotograaf Gustav Germaniga, kel oli 125kuupsentimeetrine motikas, sai korduvalt sõidetud võidu kas Tallinnast Tartusse või Tartust Tallinnasse.“

Aeg läks edasi ning Arvol istus kogu aeg alateadvuses mõtte, et tal peaks olema midagi suuremat kui vaid markide, gramfoniplaatide või isegi uunikumist motikate ja autode kollektsioon. „Ei tahtnud kuidagi manada silme ette pilti, et kui ma kunagi kõrvad pea alla panen, on järgmisel päeval motohuviliste järjekord ukse taga.“

Õitsev kaubokapitalism

Nii hakkas Arvo peas üha selgemalt küpsema teadmine, et see midagi suuremat võiks olla ei vähem ega rohkem kui mõis. Mõtest teostuseni võttis aga oma-

jagu aega. „Konkreetselt hakkas see kummitama juba eelmise sajandi lõpus,“ täpsustab Arvo, millal tema mõisaidee tiksuma hakkas. Valikuringi tõmbas koomamale tema tingimusi, et mõis oleks võimalikult lähedal Tallinnale. „Ei kujutanud ette, et see oleks kuskil Ida-Virumaal või Lõuna-Eestis. Kuidas ma oleksin selle eest hoolt kandnud. Aga Tallinnast Peningisse või vastupidi on autoga sõita vaid 20 minutit.“

Karm oli Haugi mäletamist mööda ka asjaolu, et 1990. aastatel polnud eestlasel võimalik eriti midagi osta. „Esimene ring läks nutsu eest ainult välismaalastele. See oli ju kaubokapitalismi õitsengu aeg. Ka mina ostsin Peningi mõisa varemed 2007. aastal tagasi ameeriklastelt. Peale peremeheks saamist polnud

nad siin lillegi liigutanud. Nende teingu ainus eesmärk oli mõis hiljem kordades kallimalt maha müüa.“

Vaatamata sellele, et mõis oli varemetes, oli Arvole lisaväärtuseks mõisa park. „Ja park on riikliku looduskaitse all. Mäletan ühte oma hüüdlause, mis nüüd täide on läinud. Pigem rajada üks park, kui rohida puhataks sada peenart. Sest ema sundis mind koos õdedega peenraid rohima, milline töö aga mulle üldse ei istunud. Minu käed pole otseselt rajanud uut parki, küll aga oleme seda korrastanud. Harvendanud puid, raiunud võsa ja rajanud sinna teed. Seda enam ajab mind aeg-ajalt meeletehetele, et pargis sõidetakse mootorrattastega. Kuigi ka see olukord on läinud aastatega paremaks.“